

<https://doi.org/10.15407/sofs2026.03.035>
УДК 001.89:050(477):061.12(477)

Ю.В. ДІДЕНКО, кандидат геологічних наук,
учений секретар Науково-видавничої ради НАН України
вул. Володимирська, 54, Київ, 01601, Україна;
старший науковий співробітник
Видавничий дім «Академперіодика» НАН України
вул. Терещенківська, 4, Київ, 01024, Україна
e-mail: Didenko.Y@nas.gov.ua
<https://orcid.org/0000-0002-1198-6157>

ПРО НОВИЙ ПЕРЕЛІК НАУКОВИХ ФАХОВИХ ВИДАНЬ УКРАЇНИ КАТЕГОРІЇ «Б»

У статті проаналізовано особливості формування нового Переліку наукових фахових видань України категорії «Б», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.06.2026 № 928. Висвітлено статистичні зміни, зокрема скорочення загальної кількості журналів з 1977 до 1298 у межах 15 кластерів. Детально розглянуто чинники, які завадили багатьом виданням підтвердити свій статус: невідповідність редколегій, непрозоре рецензування, відсутність політики перевірки текстових запозичень і використання штучного інтелекту. Окрему увагу приділено представництву та специфіці розподілу за кластерами видань Національної академії наук України, а також причинам переведення окремих журналів із категорії «А» до «Б». Обґрунтовано необхідність переходу редакцій від формального підлаштування під вимоги до моделі постійного внутрішнього аудиту та інтеграції мультидисциплінарних журналів до міжнародних баз даних Scopus і Web of Science.

Ключові слова: Перелік наукових фахових видань України, журнали категорії «Б», видання Національної академії наук України, кластери наукових видань, публікаційна етика, редакційна політика, наукометричні бази даних, щорічний моніторинг видань.

Цитування: Діденко Ю.В. Про новий Перелік наукових фахових видань України категорії «Б». *Наука та наукознавство*. 2026. № 3 (133). С. 35—39. <https://doi.org/10.15407/sofs2026.03.035>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Міністерство освіти і науки (МОН) України наказом від 11.06.2026 № 928 затвердило новий Перелік наукових фахових видань України категорії «Б» (далі — Перелік), чинний з 1 червня 2026 р. до 31 травня 2029 р. Цей перелік укладено відповідно до вимог Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом від 19.01.2026 № 56 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0129-26#Text>).

Загалом до нового списку в межах 15 кластерів увійшло 1298 друкованих та електронних наукових видань. Раніше до Переліку входили 1977 видань, тобто 679 до нового Переліку не потрапили. Редакційні колеги деяких видань документи не подавали, оскільки не змогли обрати один тематичний кластер. Інші не пройшли розгляду Комісії з питань публікаційної етики та формування Переліку наукових фахових видань України й не набрали необхідної кількості балів для підтвердження категорії, зокрема внаслідок нерегулярного виходу або неповної відповідності їхнього тематичного профілю спеціальностям, заявленим у новому Порядку формування Переліку наукових фахових видань України.

Важливим аргументом проти надання виданню категорії «Б» могли стати інші чинники: невідповідність редколегій новим вимогам; відсутність прозорої процедури рецензування (занадто малий термін рецензування й перегляду допрацьованих версій статей та ін.); невідповідність користувацьких ліцензій *Creative Commons* і застережень щодо охорони авторського права; наявність у кожному випуску журналу статей головних редакторів і членів редакційних колегій; відсутність прозорих алгоритмів вирішення конфлікту інтересів і розгляду скарг щодо порушення етичних норм; відсутність інформації щодо процедури перевірки на наявність некоректних текстових запозичень і використання штучного інтелекту; неповна або некоректна інформація на вебресурсі видання. Важливо наголосити, що саме на ці критерії звертають увагу наукометричні бази під час розгляду заявок на включення журналів для індексування.

Національна академія наук (НАН) України та її установи є офіційними засновниками 279 наукових періодичних видань. Станом на сьогодні 60 видань мають категорію «А». Також до Переліку увійшли 123 видання, засновниками або співзасновниками яких є установи НАН України. Вони представлені у 13 кластерах (таблиця). Тобто обидві категорії Переліку нині включають 183 журнали і збірники. Решта 96 видань поки що не підтвердили статус.

З повним списком академічних видань, які увійшли до певних кластерів Переліку, можна ознайомитися на вебсторінці Науково-видавничої ради НАН України (<https://nvd-nanu.org.ua/onovlenyj-perelik-naukovyh-fahovyh-vydan-ukrayiny-kategoriyi-b/>).

У категорії «А» залишилися 60 видань НАН України, оскільки два видання (журнали «Альгологія» та «Проблеми керування та інформа-

тики»), які раніше мали категорію «А», перейшли до категорії «Б». Це пояснюється тим, що їхні англomовні версії включені до баз даних *Scopus* і *Web of Science* закордонним видавцем, якому інститути-співзасновники передали авторське право на виготовлення англomовної версії. Тобто англійська версія має код *ISSN*, прив'язаний до закордонного видавця, а не до установи-засновника. Отже, українська версія, подана до Переліку установою засновником, не має права на входження до категорії «А», оскільки наукометричні бази даних індексують не її. Тому два згадані журнали подали документи на входження до категорії «Б».

Розподіл за кластерами видань НАН України та її установ

Кластер	Загальна кількість видань у кластері	Видання НАН України та її установ	
		Кількість	Частка, %
Математика та статистика	19	3	16
Хімія, хімічні технології та фармація	23	7	30
Науки про Землю та навколишнє середовище	29	7	24
Біологія, біотехнології, медицина та реабілітація	101	10	10
Інформаційні технології та електроніка	93	11	12
Безпечна, чиста енергетика та енергоефективність	22	5	23
Механічна інженерія та машинобудування	49	10	20
Промислові і будівельні технології, логістика, транспорт	79	1	1,3
Сільськогосподарські і ветеринарні науки	63	3	5
Розвиток людського капіталу, соціальні науки та журналістика	256	9	3,5
Економічні перетворення, бізнес та адміністрування	206	19	9
Право	92	8	9
Гуманітарні науки та мистецтво	222	31	14

Джерело: розраховано автором за Переліком наукових фахових видань України категорії «Б», затвердженим наказом Міністерство освіти і науки України від 11.06.2026 № 928. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vkliuchennia-naukovykh-periodychnykh-vydan-do-pereliku-naukovykh-fakhovykh-vydan-ukrainy> (дата звернення: 19.06.2026).

Уперше до категорії «Б» увійшли 14 журналів і збірників НАН України та її установ. Не увійшли до категорії «Б» 19 видань із тих, що мали цю категорію раніше. Серед 107 видань, для яких НАН України є співзасновником, до Переліку не потрапили три видання; для одного з них подано документи на входження до категорії «А». До Переліку увійшли всі академічні наукові періодичні видання, підготовка та випуск яких здійснюються у межах Програми підтримки журналів НАН України (43 видання): 24 — до категорії «А», 19 — до категорії «Б».

Що стосується мультидисциплінарних журналів, то зміна вимог до вітчизняних фахових видань актуалізує необхідність інтеграції цих журналів до міжнародного наукометричного простору. Основним вектором їхнього розвитку має стати входження до провідних реферативних баз даних (*Scopus / Web of Science*), що дасть їм змогу підтвердити власний статус на глобальному рівні та гарантовано отримати категорію «А» в Україні без урахування обмежень тематичних кластерів.

У зв'язку із запровадженням щорічного моніторингу з боку МОН України головним завданням для редакційних колегій є перехід від робочої моделі «від атестації до атестації» до постійного аудиту власної діяльності, оновлення редакційної політики, налагодження прозорих редакційних процесів, насамперед рецензування, перевірки на плагіат і ретракції статей.

МОН України наголошує, що розгляд заявок триває. Попри запровадження категорій «А» і «Б», загальна кількість фахових видань в Україні знову налічує понад 1500. Зрозуміло, що цей тривалий процес переатестації не міг повністю очистити Перелік від «хижацьких» видань із непрозорою політикою. До того ж для багатьох журналів ця реформа замість стимулу до активного перегляду й осучаснення засад роботи звелася до необхідності формального підлаштування редакцій до нових вимог.

Одержано / Received 02.07.2026
Прорецензовано / Revised 22.07.2026
Опубліковано / Published 28.09.2026

Yu. V. Didenko, PhD (Geology), scientific secretary
Scientific and Publishing Council of the NAS of Ukraine
54, Volodymyrska St., Kyiv, 01601, Ukraine;
senior researcher
Publishing House “Akademperiodyka” of the NAS of Ukraine
4 Tereshchenkivska St., Kyiv, 01024, Ukraine
e-mail: Didenko.Y@nas.gov.ua
<https://orcid.org/0000-0002-1198-6157>

THE NEW NOMENCLATURE OF SCIENTIFIC
PROFESSIONAL PUBLICATIONS OF UKRAINE,
CATEGORY “B”

The article analyzes the features of forming the new Nomenclature of Scientific Professional Publications of Ukraine, Category “B”, approved by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated June 11, 2026, No. 928. It highlights statistical changes, specifically the reduction in the total number of journals from 1,977 to 1,298 across 15 clusters. The factors that prevented many publications from confirming their status are elaborated on, including non-compliance of editorial boards, non-transparent peer review, and the lack of policies on checking text borrowings and artificial intelligence usage. Particular attention is paid to the representation and cluster distribution of publications of the National Academy of Sciences of Ukraine, with explaining the reasons of transferring certain journals from Category “A” to “B”. It is argued that editorial boards of the journals need to shift from formal adjustments to requirements toward a model of continuous internal audit and the integration of multidisciplinary journals into international databases like Scopus or Web of Science.

Keywords: *Nomenclature of Scientific Professional Publications of Ukraine, journals of category “B”, publications of the National Academy of Sciences of Ukraine, clusters of scientific publications, publication ethics, editorial policy, scientometric databases, annual monitoring of publications.*